

1. Chiar se poate rezolva orice cu ajutorul banilor?

Părerile despre rolul și importanța banilor sunt împărțite. Un economist va susține – și pe bună dreptate – că e de neconceput o economie modernă fără circulația sănătoasă a banilor, adică fără “sângele” acesteia. În același timp un excentric, un ascet sau un credincios fervent îți va demonstra – și tot pe bună dreptate! – că banii sunt sursa celor mai mari nefericiri și că se poate trăi mult mai bine cu bani mai puțini, iar la limită chiar fără ei.

Când venea vorba de bani, marele gânditor Petre Țuțea obișnuia să citeze opinia justă a unui preot original: “Banul”, spunea acesta, “este o scară în dublu sens. Dacă îl folosești pentru a-i ajuta pe alții, scara te duce la ceruri. Iar dacă îi acumulezi doar pentru tine, scara te duce în iad...”

Greu se trăiește cu bani puțini, și e nevoie de multă credință și voință pentru a rezista tentației devenită obișnuință, de a face rost de bani prin orice mijloace: furt, escrocherie, tâlhărie, prostituție etc. Cu adevărat înțelept și vrednic de stimă este cel ce știe să ducă un trai simplu și modest, altfel spus un trai plăcut lui Dumnezeu.

Dar câți dintre noi se mai arată preocupați de curățenia lăuntrică a “vasului”, atunci când viața clocotește în jur în goană nebună după o felie cât mai consistentă din tortul otrăvit al plăcerilor?! *Carpe diem* (“Nu lăsa ziua să treacă” sau, după caz, “Trăiește-ți clipa”)! Iată formula magică căreia i se închină ambiții, pasiuni și averi nemăsurate, o formulă îndemn, și rugăciune, și poruncă, în malaxorul căreia viața și moartea se unesc pentru a zămisli ura, minciuna, lăcomia și cruzimea. Dar cum poți să-ți trăiești clipa fără bani? Iată de ce se aleargă, se aleargă neîncetat după bani. Și în această goană nebună, cine mai ia aminte la conținutul anticreștin al lui “Trăiește-ți clipa”?...

Punctul de vedere aproape unanim împărtășit este acela că banii te ajută să rezolvi chiar dacă nu orice, oricum o mulțime de lucruri de care depinde mulțumirea ta și a celor dragi ție. Măcar dacă ar fi așa. De fapt istoria omenirii ne oferă o listă mult prea lungă de nefericiri și dureri datorate banilor, pentru ca omul să se încreadă în ei și în ajutorul lor.

Și totuși, iluzia fericirii arvunită cu bani este pe cât de seducătoare pe atât de comună, încât pe nimeni nu mai impresionează spleen-ul celor ce s-au săturat să tot cheltuiască, ori stresul celor ce se dau de ceasul morții ca să câștige cât mai mult pentru ca pe urmă să poată cheltui pe săturate. În societățile moderne ale începutului de secol 21, societăți caracterizate prin dinamism, flexibilitate și impermanență, cele două maladii devin lesne interschimbabile: bogatul de ieri ajunge sărac, iar săracul se vede deodată cocoțat pe un maldăr de aur...

Oricât ar părea de paradoxal pentru cei mulți, merită subliniată situația deloc încurajatoare a omului bogat. Aici pe pământ el este frământat de neliniște, neîncredere și de golul lăuntric datorat lipsei de afecțiune și prietenie sinceră, căci iubirea adevărată și noblețea sufletească nu pot fi dobândite cu bani; iar dincolo de moarte, perspectiva bogatului este cu adevărat tragică: “Vă mai spun iarăși că este mai ușor să treacă o cămilă prin urechea acului, decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu (Matei 19/24)”.

Iată de ce *Nihil sine Deo* (Nimic fără Dumnezeu) a fost, este și va fi contragreutatea sigură și înțeleaptă a lui
Carpe diem.

2. Poluarea noastră cea de toate zilele

Se cunoaște prea bine tributul pe care omenirea de azi îl plătește efectelor dezastruoase ale poluării de toate formele și culorile. Deasemenea se fac estimări înfricoșătoare în legătură cu consecințele foarte apropiate ale escaladării poluării: apariția și creșterea găurilor în stratul de ozon al planetei, care – se știe – ne apără de acțiunea cancerigenă a radiațiilor infraroșii, schimbarea mai mult decât alarmantă a climei și înaintarea ei imposibil de stăvilit spre efectul de seră, lucru evidențiat de creșterea temperaturilor, reducerea precipitațiilor, pericolul deșertificării unor întinse zone agricole (toate acestea resimțite din plin și de noi românii anului 2012) etc.

Pe ici pe colo se iau anumite măsuri pentru restrângerea procentului de deversare în atmosferă a noxelor emise de automobile (una din cauzele majore ale poluării) și din coșurile fabricilor. Dar ceea ce se câștigă pe plan calitativ prin perfecționarea motoarelor și prin adoptarea unor măsuri severe privind starea tehnică a mașinilor, tot acest câștig se duce pe

apa sâmbetei în urma extinderii și diversificării surselor de poluare. Cel puțin în ceea ce privește creșterea de-a dreptul exponențială a numărului autoturismelor. Căci țările dezvoltate au avut grijă să se descotorosească la un moment dat de industriile lor poluante și energofage, acestea revenindu-le țărilor slab dezvoltate, însemn indubitabil al anacronismului lor economic și al dependenței de economiile avansate.

Numai că poluarea, la fel ca malnutriția, drogurile și crima organizată se constituie într-o problemă globală a omenirii. Prin urmare, ea nu poate fi minimalizată ori rezolvată acceptabil doar în anumite zone ale globului, în timp ce în alte zone ea proliferază și se acutizează.

Civilizația actuală, clădită pe un consum tot mai mare de energie clasică și informatică, conduce fatalmente la creșterea tuturor formelor de poluare ale aerului, apei și solului. În goana după comoditate, îmbuibare și plăceri diversificate, omul modern sacrifică totul: apa râurilor și mărilor, pădurile și solul, fauna și flora, ca până la urmă să se sacrifice pe sine însuși. Creșterea nivelului de radioactivitate al aerului, ca și dezastrele cu consecințe incalculabile de la unele centrale atomo-nucleare (ex. Cernobîl) , respectiv de la combinate chimice, sunt alte probe cutremurătoare ale creșterii și diversificării poluării.

În România, la fel ca în celelalte țări fost comuniste, numărul autoturismelor este într-o atare creștere, încât aproape sigur că parcul auto se dublează tot la 4-5 ani. Dar dacă în țările occidentale mașinile intrate în circulație trebuie să respecte cu strictețe normele tehnice privind emisia noxelor, în România aceste norme se aplică (așa cum se aplică) doar de câțiva ani, ceea ce înseamnă că după Decembrie '89 ea a fost pur și simplu invadată de fiare vechi, nori de fum și urlete asurzitoare. Apoi că în toate orașele țării se semnalează o asemenea criză de parări, încât mașinile sunt îngrămădite cu nerușinare pe unde se nimerește, de regulă pe trotuare, în detrimentul bieților pietoni, ei fiind obligați să facă slalom printre mașini, gropi, tonete și alte cele. Unde ne sunt apărătorii de invazia mașinilor atotstăpânitoare și de "eroii" ce acuși-acuși organizează adevărate raliuri prin localități?!...

3. Televizorul și calculatorul – copiii răsfățați ai noului mileniu

Omenirea a ajuns ultratehnicizată (chiar țările incluse în categoria celor subdezvoltate, acumulează cu mari eforturi tehnică de vârf) și prin aceasta se fac pași importanți spre modelul societăților post-industriale. Adică societăți cultural-informaționale.

Componenta informațională este indiscutabilă. Omul zilelor noastre devine tot mai avid de informații, foame pe care caută cu înfrigurare să și-o astâmpăre preponderent cu ajutorul televizorului și calculatorului. În ultimul timp și cu ajutorul prețios al jucăriei numită telefonul mobil...

Unele persoane, de altminteri demne de toată stima, au ajuns realmente dependente de televizor, îndeosebi după diversificarea formelor subtile de înrobire prin telenovele și prin închiderea (spirituală) ce se deschide spre inepuizabile concursuri burdușite cu premii tentante. Nu mai trebuie să muncești, nu mai e nevoie să te instruiști. Doar ce te uiți, dai un telefon și te umpli de bani!...

Televizorul este o sculă extrem de comodă pentru destindere și informare lesnicioasă. De unde marea sa răspândire și uriașul său rol (nu de puține ori nociv) în manipularea conștiințelor. Căci informațiile furnizate pot avea – și chiar au – un pronunțat caracter propagandistic, caz în care nu se dau în lături de la vehicularea falsurilor grosolane și a celor prin omisiune. Iar efectul dezastruos al televizorului în educația celor mici este cunoscut și recunoscut de toată lumea, din pricina emisiunilor cu caracter licențios, mai nou de-a dreptul obscen, și a filmelor dordora de violențe. Dacă la toate astea se adugă procesul lent dar continuu de iradiere la care se expune telespectatorul pătimăș (oboseala tot mai pronunțată, îndeosebi cea a ochilor), ca și sedentarismul în brațele căruia el se abandonează, iată că dezavantajele prevalează în fața avantajelor oferite de acest copil răsfățat al secolului 21.

Atenție, din urmă vine puternic calculatorul cu deliciile sale: putința operării rapide atât video cât și audio, apoi cea a iluzionării operatorului vizavi de atotputernicia sa în lumea artificială pe care și-o creează, mai nou în accesul amețitor și schimbul de mesaje universal prin intermediul rețelelor interconectate.

Dar unde-i componenta culturală a viitoarei societăți? Firește, ea există, cu toate că zilnic se vede agresată de ofensiva producțiilor tehnice ce se vor cultura și a kitsch-urilor ce-și spun modă atunci când nu pot să-și spună artă. În ceea ce-l privește pe adevăratul om de cultură, acesta nu poate să fie decât reticent cu asemenea producții pseudoculturale și să le așeze la locul lor. Numai că celor mulți, prea puțin le pasă de reticențele lui...

4. Moralitatea și “baletul” politicianilor

Dacă politica poate să fie discutată și judecată de orice muritor după cum îl taie capul (și pe plaiurile noastre chiar așa stau lucrurile), ea însă nu poate fi făcută de oricine. Este evident din care motiv. Ca orice profesie, politica reclamă din partea practicantului și/sau aspirantului o sumă de însușiri, care toate, în îmbinarea lor subtilă și dinamică, realizează profilul politicianului.

După cum afirma filosoful Nae Ionescu într-una din scrierile lui, un om politic nu-i necesar să fie mare intelectual. Dimpotrivă, doar un ins înzestrat cu mai puțin har intelectual (cu iz cărturăresc) va dovedi un mare apetit pentru acțiune. Aceasta este, de altfel, una din calitățile de căpetenie cerută politicianului ascultător și disciplinat. Mai sunt și altele. Unele bine văzute de moraliștii cusurgii, așa ca cinstea, sinceritatea, simțul onoarei și al demnității, poate tocmai pentru că se întâlnesc atât de rar la această tagmă socială, altele cu un conținut etic echivoc, dar categoric indispensabile pentru afirmarea unui politician hotărât și destoinic: abilitate, șiretenie, viclenie și onctuozitate, într-un cuvânt acel set de însușiri care-i conferă respectivului ștaif diplomatic. Ies cu totul din discuție acei așa-zisi politicieni, mulți ca frunza și iarba nu doar pe meleagurile noastre, care se apucă de-o asemenea meserie doar cu scopul de a se căpățui cu orice chip prin minciună, escrocherie și trafic de influență...

Evident că un creștin pios nu va risca să se apuce de politică, întrucât se va vedea pus destul de des în situații duplicitare: ori se va abate nițel de la codul moral prin fente și eschive care contribuie substanțial la soluționarea unor importante interese naționale și obștești, ori respectă cu strictețe imperativele morale (va lupta pentru mântuirea sa) și, de dragul conștiinței sale nepătate, va sacrifica alte conștiințe prin abținerea sa de la încleștarea întru realizarea intereselor celor mulți. Iată una din posibilele explicații ale îndemnului machiavelic: scopul (politic înalt, *nota mea – G.P.*) scuză mijloacele (mai puțin etice, *nota mea – G.P.*)!

Prin afirmația de mai sus nu vreau să acreditez ideea că politica este o îndeletnicire eminamente imorală și că ea a fost făcută și în continuare trebuie să fie făcută de oameni imorali dar energici. Vreau să spun că există momente în desfășurarea actului politic când o moralitate riguroasă și tranșantă poate să compromită iremediabil anumite interese generale. Căci o știe oricine, marea politică nu s-a făcut, nu se face și nu se va face cu mânuși! Ori, reținerea temătoare în fața interdicțiilor decalogice de teama unor eventuale derapări, de

Meditații asupra condiției omului modern (1)

Scris de George Petrovai

Vineri, 06 Iulie 2012 14:26 - Ultima actualizare Luni, 24 Septembrie 2012 10:35

altminteri scuzabile de semenii prin forța împrejurărilor, poate să genereze o suită de catastrofe și păcate, transferate la urma-urmei pe umerii și conștiințele celor mulți.

Există două categorii de oameni superiori, de supraoameni: *sfinții* și *eroii*. Am folosit termenul lui Nietzsche și pentru sfinți, cu toate că filosoful german avea aversiunea bine cunoscută față de creștinism și slujitorii ei. Prin jertfă, credință necurmată și umilință, sfinții luptă împotriva răului și păcatului cu armele specifice spiritului, transcendentului și transistoricului. Ei reprezintă proiecția netulburată întru credință și iubire

a omului așa cum ar trebui să fie

▪
Eroii reprezintă imaginea practică și imanentă a omului de acțiune, a omului cu har, îmboldit până la sacrificiu de pasiuni, idei și neliniști puse în slujba imediată a semenilor. Eroul constituie chintesența nebunească, dar atât de necesară

a omului așa cum este și cum trebuie să se prezinte pentru atingerea scopurilor practice

▪
Unul înger, celălalt demon animat de idealuri nobile, atotumane; unul apolinic, celălalt dionisiac.

Marea majoritate a oamenilor se situează între cele două borne ale umanității, la distanțe mai mari sau mai mici de extreme, după puterile, calitățile, educația și aspirațiile fiecăruia...

Politicianul ar trebui să realizeze o sinteză practică, coerentă și constructivă a comportamentului celor două categorii de oameni privilegiați, cu centrul de greutate înclinat spre erou, mai exact spre cumpătare și echilibru, curaj și demnitate, acțiune și înțelepciune. Numai astfel "baletul" său politic va fi urmărit cu admirație și respect.

5. Subteranele sufletului omenesc

Foarte puțin ne cunoaștem pe noi înșine și aproape că nu-i cunoaștem pe semenii noștri, chiar atunci când este vorba de ființe dragi și apropiate. Căci, se știe, deseori rămâi pur și simplu perplex de insolitul unor reacții neașteptate la persoanele despre care aveai încredințare că le cunoști bine. Deasemenea, sunt cazuri când propriile reacții te pun serios pe gânduri. De unde se vede necesitatea imperioasă a permanentului autocontrol, condiție sine-qua-non a unui

comportament decent într-o societate civilizată. În fiecare dintre noi dormitează bestia, care, atunci când slăbesc hăturile respectului și ale bunului simț, ia chipul bunului plac cu o plajă largă de manifestare între nerușinare și crimă abjectă. Înțelepciunea antică sintetizată în *Cu noaște-te pe tine însuși*, va rămâne de-a pururi un îndemn la autocunoaștere, la concentrarea atenției înspre bârna din propriul ochi, iar nu la paiul din ochiul semenului...

În opera de maturitate artistică a lui Feodor Mihailovici Dostoievski, de la *Amintiri din casa morților* și *Însemnări din subterană* până la *Frații Karamazov*

, există o preocupare sui-generis pentru tenebrele sufletului uman. Și astfel ne este dat să citim în cărțile genialului rus că unii dintre cei mai feroși ocnași posedă adevărate comori de frumusețe sufletească, în vreme ce la aristocratul Nikolai Stavroghin ori la supradotatul Ivan Karamazov, el depistează adâncimi înfricoșătoare ale abjecției umane, cu grijă ascunse de privirile indiscrete ale curioșilor și indiscrețiilor. Asta până ce demonul Stavroghin nu-și dă cu adevărat în petic, de ajunge să șocheze cele mai corupte exemplare ale înaltei societăți din care făcea parte: mușcă urechea guvernatorului, se căsătorește în secret cu o infirmă semidementă, ucide și facilitează comiterea unor crime abominabile.

Aproape toate personajele lui Dostoievski simt nevoia să se spovedească, ocazie cu care ele scormonesc cu exaltare în subteranele propriilor suflete: fără milă, fără jenă, fără dezgust. Dacă nu se spovedesc așa cum o cere tipicul, atunci organizează jocuri de societate în care personajele înghesuite de autor în somptuoase saloane aristocratice (vezi memorabila scenă din romanul *Idiotul*), consimt să-și istorisească cea mai oribilă faptă din viața lor.

Este de la sine înțeles că membrii societăților civilizate de la început de secol și mileniu au tot ce le trebuie, ba chiar și ceva în plus ca să muște guvernatori de urechi, să ucidă cu sânge rece și să asiste cu nepăsare la tragedia unor nenorociți. Adică sunt demni urmași ai lui Svidrigailov, Stavroghin și ai Karamazovilor. Cum altfel se explică atrocitățile naziste, bestialitatea comunistă, virulența actelor teroriste și toată această neostoită dezlănțuire de ură și violență a omului împotriva semenilor de mai aproape și de mai departe?!...

Homo homini lupus se vădește a fi o formulare prea blândă pentru vremurile de cruzime în care ne este dat să trăim. Trebuie inventat altceva mai adecvat. Ar fi interesant să știm dacă "eroii" vremurilor noastre au cel puțin curajul eroilor dostoievskieni de a-și mărturisi murdăria care colcăie în sufletele lor întunecate și prefăcute de oameni civilizați.

▣ 6. Uitarea și iertarea – componente indispensabile ale unei existențe pilduitoare

Existența omului este cu atât mai plăcută lui Dumnezeu cu cât este mai simplă, mai deschisă, mai firească. Urcarea omului pe scara civilizației l-a îndepăratat de natură, mediul lui firesc, până la distorsionarea comportamentului său. Și astfel el a dobândit apucături întortocheate și nesincere, ce nu fac cinste conduitei sale morale. Însă respectivele trăsături, generate, dezvoltate și șlefuite de cadrul instituțional al lumii ultratehnicizate în care trăim, sunt indispensabile pentru un individ care nu vrea să violenteze bunele maniere printr-o comportare frustă ce amintește de traiul neînhamat la convențiile sociale.

Omul simplu este totodată bun la inimă. Adică vesel, cumpătat, lipsit de mândrie și trufie, iubitor sincer de Dumnezeu și de întreaga Lui creație, gata oricând să uite răutățile și să ierte pe cel ce i-a greșit. A proceda în acest mod nu înseamnă nicidecum că dai dovadă de naivitate sau prostie, ci – dimpotrivă – că ai atins anumite culmi morale prin cercetarea tainițelor sufletului cu candela nestinsă a inimii iubitoare.

Afirmația “iert dar nu uit” poate fi tălmăcită în diverse moduri: iert o dată, pentru că a greși e omenește, dar a doua oară te voi taxa pentru ambele greșeli; sau, iert fiindcă așa ne învață Mântuitorul, dar nu uit deoarece axioma unui comportament demn rezultă din acumulări de fapte ce oferă material pentru *gimnastica minții*, în ultima instanță pentru progres.

Sigur că nu se pune problema uitării în bloc a cunoștințelor, experiențelor și trăirilor anterioare. Căci o asemenea uitare ne-ar aduce la condiția de *tabula rasa*, iar existența umană pe ansamblul ei s-ar reduce la o nevrednică vegetare. Procesul uitării rezonabile este nu numai firesc, ci absolut necesar, întrucât prin uitare, memoria – acest miracol al materiei vii – este decongestionată și sufletul despovărat. Doar astfel cel vlăguit de tortura amintirilor își redobândește uimitoarea energie și pofta de viață.

Exemplul neprihănitului Iov este edificator în acest sens. După încercările prin care trecuse, toate biruite cu bine, Iov este dăruit la bătrânețe cu alți copii, odrasle pe care le iubește și de care se bucură la fel de mult ca de întâii lui născuți. Și iată că vrând-nevrând ajungem să ne întrebăm: “Putea Iov să fie cu adevărat fericit cu noii lui născuți, atunci când își aducea aminte de primii născuți, cu toții dispăruți într-un mod cutremurător?” Firește că putea, răspundem noi, căci asta face parte din marile taine ale vieții, ce preschimbă cu timpul durerea veche în blînda bucurie a prezentului. Este marea lucrare divină ce-i permite omului să-și regenereze pofta de viață, doar astfel izbutind să depășească mulțimea încercărilor presărate de destin pe firul vieții

Meditații asupra condiției omului modern (1)

Scris de George Petrovai

Vineri, 06 Iulie 2012 14:26 - Ultima actualizare Luni, 24 Septembrie 2012 10:35

lui. Căci marea fericire a omului purcede din interiorul lui. Ea constă în clipele extatice de armonie lăuntrică, ce-i îngăduie omului stabilirea unui raport reconfortant cu lumea exterioară, metamorfozat mai apoi în stări de beatitudine, care ținesc spre desăvârșirea condiției umane.

Dar iertarea? În învățăturile Sale, Mântuitorul Iisus îndeamnă la acceptarea răului, iubirea vrăjmașilor și iertarea necondiționată a acestora: “Dacă iertați oamenilor greșelile lor, și Tatăl nostru cel ceresc vă va ierta greșelile voastre (Matei 6/14)”. Iar fratele ce va păcătui împotriva mea nu trebuie să-l iert o dată, de două sau de șapte ori, “ci până la șaptezeci de ori câte șapte” (Matei 18/21)”!

Așadar, iată instrumentele garantate prin care omul – acest orgolios “ce știe neștiind și merge stând pe loc” (Petre Țuțea) – poate redeveni curat, iubitor și iertător asemenea copiilor, într-un cuvânt plăcut lui Dumnezeu.

NOTA: URMEA SA FIE PUBLICATA PARTEA A DOUA A ARTICOLULUI.

Autor: George Petrovai

www.sighet-online.ro